

Kommunens plan för räddningsinsats

Billerud AB Gruvöns Bruk

**Enligt 3 kap 6 § Förordning (2003:789) om skydd mot
olyckor**

Dnr 220.2013.00527

2013-09-12

RÄDDNINGSTJÄNSTEN KARLSTADSREGIONEN

Förebyggande

Rapport 2013-09-12

Magnus Lundqvist, 054-540 28 19

magnus.lundqvist@karlstad.se

1 Bakgrund

Enligt 3 kap 6 § förordning (2003:789) om skydd mot olyckor ska kommunen upprätta en plan för räddningsinsatser för de verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport enligt 10 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen).

I Grums kommun är denna uppgift delegerad till Räddningstjänsten Karlstadsregionen.

I Sevesolagstiftningens högre kravnivå finns bland annat krav på verksamheten att upprätta en intern plan för räddningsinsatser. I denna plan beskrivs följderna av hur en allvarlig kemikalieolycka ska begränsas. Verksamhetens interna plan för räddningsinsatser ska sedan ligga till grund för kommunens plan för räddningsinsatser.

Kommunens plan ska ha den omfattning som säkerheten för omgivningen kräver. Planen ska förnyas vart tredje år eller när det annars till följd av ändrade förhållanden finns anledning till det. Planen ska lämnas in till Länsstyrelsen.

I samband med att kommunen upprättar eller förnyar planen ska kommunen på lämpligt sätt ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter på planen.

Billerud AB Gruvöns bruk omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå på grund av deras hantering av Metanol (mycket brandfarligt), Syre (oxiderande), Terpentin (brandfarligt) och Natriumklorat (oxiderande).

2 Räddningstjänsten Karlstadsregionens organisation vid räddningsinsatser

Räddningstjänsten Karlstadsregionen har räddningspersonal i jour eller beredskap vid 11 stationer samt vid ett räddningsvärn. Varje enskild station är dimensionerad för att hantera en samtidig händelse enligt egen insatsförmåga. Vid större händelser eller samtidiga händelser inom samma insatsområde krävs förstärkningar från angränsande stationer.

Vid stationerna i Karlstad och Vålberg finns kemdykarenheter och vid stationen i Karlstad finns dessutom en kemenhet.

Från stationen i Karlstad sker systemledningen av räddningstjänstens styrkor. Instruktion för stab och ledning finns framtagen för att klara av större och i tiden utdragna händelser.

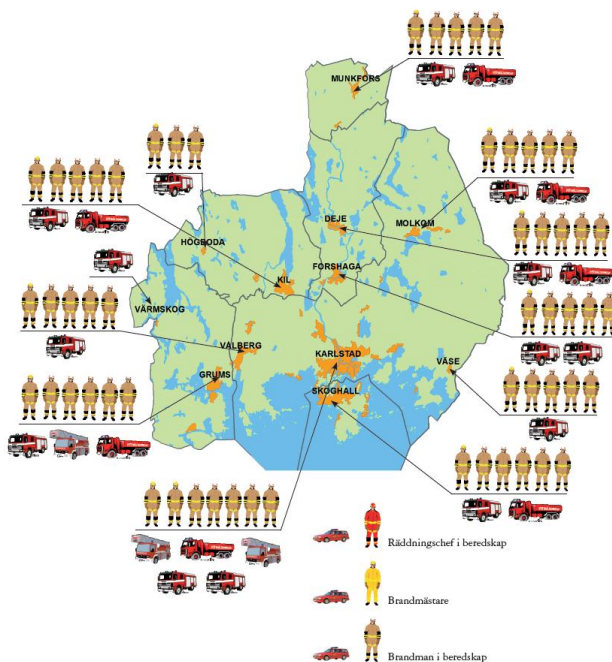

Bild 1. Karta över stationer i förbundet

3 Risker vid verksamheten på Billerud AB Gruvöns Bruk

I den säkerhetsrapport som Billerud AB Gruvöns Bruk har upprättat enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor nämns tre skadehändelser med potential för storskalig kemikalieolycka. Skadehändelserna är hämtade från den riskanalys som verksamheten har upprättat.

3.1 Större läckage av svavelsyra i kombination med natriumkloratlösning

Ett läckage av svavelsyra i kombination med ett läckage av natriumkloratlösning kan i slutet utrymme leda till att explosiva halter av klordioxid bildas. Konsekvensen anses som osannolik.

3.2 Brand vid terpentincistern i samband med lastning

Terpentin är brandfarligt. Vid antändning finns stor risk för brandspridning till annan utrustning i omgivningen, exempelvis metanolcisternen. En brand vid terpentincisternen anses kunna leda till allvarliga skador på personal i närområdet (enstaka dödsfall, flera svårt skadade).

Händelsen leder till påverkan av inre miljön av förorenat släckvatten samt spridning av terpentin till dagvatten. Risken för påverkan på yttre miljö bedöms vara låg. Tredje person kan påverkas på grund av rökspridning.

3.3 Stort läckage av klordioxidhaltigt vatten

Vid Billerud AB Gruvöns Bruk används klordioxidhaltigt vatten. Ett lednings- eller cisternhaveri kan leda till utläckage av stora mängder klordioxidhaltigt vatten inomhus och därmed frisättning av giftig klordioxid. Detta medför risk för explosion och spridning utomhus via ventilationen. En sådan händelse bedöms vara osannolik men kan leda till allvarliga förgiftningsskador på personal och enstaka skador på tredje person. Risk för påverkan av yttre miljö anses vara låg.

4 Räddningstjänstens arbete med att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckor på Billerud AB Gruvöns Bruk

I verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå ställs långtgående krav på det interna säkerhetsarbetet. Detta medför att Räddningstjänsten Karlstadsregionens kontakter med dessa verksamheter bygger på ett nära samarbete.

Myndigheten för samhällsskydd och Beredskap (MSB) är central samordnande myndighet för Seveso-regelverket och tillsynen utförs av Länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket gemensamt. I tillsynen deltar företrädare för kommunens miljö- och hälsoskyddskontor och räddningstjänsten.

Utöver denna tillsyn utför räddningstjänsten tillsyn utifrån lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Lagen ställer mer långtgående krav på företag som bedöms bedriva verksamhet där en olycka skulle kunna orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Alla företag som omfattas av

Sevesolagstiftningen klassas även som farlig verksamhet enligt LSO. Med stöd av denna lag för Räddningstjänsten Karlstadsregionen dialog med verksamhetsutövaren om vilken beredskap verksamheten bör hålla inför en eventuell olycka.

Det finns krav på att verksamheter som omfattas av sevesolagstiftningens högre kravnivå och räddningstjänsten samövar minst en gång var tredje år. För detta finns en upprättad övningsplan som omfattar samtliga Sevesoverksamheter och innehåller tidpunkter för när och hur verksamheten övades senast samt när nästa övning ska ske.

Övningar hålls regelbundet med Billerud AB Gruvöns Bruk för att identifiera brister i beredskapen och för att utveckla och hitta nya säkerhetshöjande åtgärder.

5 Räddningstjänsten Karlstadsregionens plan för räddningsinsatser på Billerud AB Gruvöns Bruk

För att på ett effektivt sätt genomföra räddningsinsats till följd av en allvarlig kemikalieolycka vid Billerud AB Gruvöns Bruk, har Räddningstjänsten Karlstadsregionen i samverkan med verksamhetsutövaren upprättat insatsplaner. Planerna innehåller information om anläggningen, exempel på skadehändelser enligt upprättade riskanalyser och ett förberett ledningsstöd.

I händelse av en allvarlig kemikalieolycka på Billerud AB Gruvöns Bruk larmas resurser från Grums, Vålberg och Karlstad. Första livräddande åtgärd och avspärrningar genomförs av räddningspersonal från stationen i Grums medan förstärkning och resurser för kemdykning kommer från stationerna i Vålberg och Karlstad.

Räddningsinsatsen leds av en räddningsledare från stationen i Karlstad där även insatsstöd ges av en upprättad stab. Vid behov av ytterligare förstärkningar finns övriga stationer i förbundet tillgängliga samt angränsande kommuners räddningstjänster enligt ett gemensamt avtal om samverkan inom Värmland.

Närmaste angränsande räddningstjänster med kemdykare finns i Arvika och Säffle.

5.1 Större läckage av svavelsyra i kombination med natriumkloratlösning

Vid ett större läckage av svavelsyra i kombination med ett läckage av natriumkloratlösning kommer Räddningstjänsten Karlstadsregionen i första hand att rädda personer i omedelbar fara. Detta kommer att utföras genom

att utrymma personer i riskområdet, sanera personer som varit utsatta för höga koncentrationer och genom att varna personer i hotade områden.

I andra hand kommer räddningstjänsten att stoppa eller begränsa fortsatt utflöde samt ventiler eventuell uppkomst av explosiv och giftig kloridioxid.

5.2 Brand vid terpentincistern i samband med lastning

Vid en brand i anslutning till terpentincisternen kommer Räddningstjänsten Karlstadsregionen i första hand att rädda personer i omedelbar fara. Detta kommer i första hand att utföras genom att utrymma personer i riskområdet och varna personer i hotade områden.

I andra hand kommer räddningstjänsten att förhindra brandspridning till utrustning i omgivningen, exempelvis metanomicisternen.

5.3 Stort läckage av kloridioxidhaltigt vatten

Vid ett stort läckage av kloridioxidhaltigt vatten kommer Räddningstjänsten Karlstadsregionen i första hand att rädda personer i omedelbar fara. Detta kommer att utföras genom att utrymma personer i riskområdet, sanera personer som varit utsatta för höga koncentrationer och genom att varna personer i hotade områden.

I andra hand kommer räddningstjänsten att stoppa eller begränsa fortsatt utflöde samt ventiler eventuell uppkomst av explosiv och giftig kloridioxid.

Bild 2. Översikt över kemin vid Billerud AB Gruvöns Bruk

6 Varning till allmänheten vid olycka på Billerud AB Gruvöns Bruk

I räddningstjänstskedet av en olyckshändelse ligger informationskyldigheten på räddningsledningen. Vid en händelse som inte är räddningstjänst eller vid en händelse som övergår till en extraordinär händelse, så övergår informationsansvaret till kommunernas krisledningsorganisation.

För akuta situationer där det kan vara fara för liv finns varnings- och informationssystemet Viktigt meddelande till allmänheten, VMA. VMA-systemet utgörs av dels utomhuslarm, dels meddelanden i radio och TV. Varningsmeddelande sänds omedelbart i situationer där risk finns för skada på liv, egendom eller i miljön. Informationsmeddelande sänds så snart som möjligt och används för att förebygga och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Utomhuslarmet sänds via ljudsändare i det utomhusvarningssystem som finns i Grums tätort. Ljudsändarna i Grums kan utlösas från räddningscentralen och SOS-centralen i Karlstad och från brandstationen i Grums. Signalen ska alltid åtföljas av meddelande i radio och TV. Räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll av utomhusvarningssystemen.

Information om varningssignalen finns också på räddningstjänstens hemsida och i telefonkatalogen.

Information efter inträffade händelser finns på räddningstjänstens och kommunens hemsidor.

7 Underrättelse till myndighet i annat land

Baserat på Billerud AB Gruvöns Bruks riskanalys förväntas inte en olycka föranleda några åtgärder i annat land, varför ingen speciell planering för detta gjorts.